

20.01.2023

Amerikansk hjælpepakke presser EU og Danmark til at overveje statsstøtte

USA har med sit nye gigantiske hjælpepakke sat fot under debatten om at lempe de europæiske regler for statsstøtte, hvor særligt Frankrig og Tyskland fører an

Skrevet af

Anders Overvad

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉️ ditte@thinkeuropa.dk

Fredag den 13. januar sendte konkurrencekommissær Margrethe Vestager et brev til alle EU's medlemslande. Budskabet lød, at europæisk industri er under hårdt pres på grund af den amerikanske regerings løfte om en gigantisk hjælpepakke til industrien i USA.

Efter mange års fodslæben har amerikanerne kastet sig ind i den grønne omstilling med en ny økonomisk hjælpepakke på hele 2600 mia. kr. Den såkaldte Inflation Reduction Act (IRA) har i den grad sat fut under den europæiske debat om statsstøtte, da man fra europæisk side frygter ikke at kunne matche de amerikanske muskler.

Ud over klækkelige skatterabatter til grønne virksomheder og krav om lokal produktion indeholder IRA også mulighed for at give store summer i statsstøtte. I EU frygter man, at den amerikanske kombination af begrænset pisk og en stor gulerod vil lokke europæiske virksomheders investeringer over Atlanten.

EU's modsva

De lempede amerikanske regler har derfor fået flere EU-lande til at foreslå, at EU skal gå i samme retning. Lempede statsstøtteregler i EU ses ikke alene som et muligt modsva til IRA'en, men også som en mulighed for at sætte fart på den grønne omstilling, sænke Europas høje energipriser og gøre det mere attraktivt for europæiske virksomheder at blive i EU.

Indtil videre har både Frankrig og Tyskland støttet op om idéen sammen med en række andre EU-lande. Også flere danske virksomheder har advokeret for nødvendigheden i en lempelse som modsva til IRA.

Vi bør dog være varsomme, da det endnu er uklart, hvad effekten af lempede statsstøtteregler er på den lange bane. Statsstøttereglerne er lavet for at beskytte mod skævvridning af den interne konkurrence i EU. Uden reglerne ville rige og store lande have bedre mulighed for at støtte deres industri end mindre stater med knap så dybe statskasser.

Siden coronakrisen har EU lempet statsstøttereglerne kraftigt, da den økonomiske situation skabte et behov for ekstraordinære tiltag. Man har siden videreført lempede regler som følge af Ukraine-krisen. Det er første gang siden finanskrisen, at man har lempet reglerne. Samtlige EU-lande har gjort brug af muligheden i 2020 og 2021.

Samlet set er der givet tilladelse til ekstraordinær statsstøtte for op mod 3200 mia. euro, svarende til næsten 11,5 pct. af EU's samlede bnp. Halvdelen af den ekstraordinære støtte er afgivet af den tyske regering til tyske virksomheder – og landet har dermed støttet sine virksomheder for et beløb, der svarer til, hvor meget de resterende EU-lande har bevilget tilsammen.

Langt fra alle pengene er dog blevet brugt, og skrækscenariet om konkurrenceforvridning på det indre marked er således afværget for nu. Opgørelser fra Kommissionen indikerer, at de stater, der var økonomisk hårdest ramt af coronakrisen, som brugte relativt flest midler. Men der er forskel på midlertidige og varige lempelser. Det er usikkert, hvordan en langvarig lempelse vil påvirke EU-landenes forhold til at støtte deres virksomheder og derved den interne konkurrence i EU.

Svær situation

I sit brev til medlemslandene lægger Vestager op til, at de lempede statsstøtteregler bør fortsætte, og at man bør kigge reglerne for, hvilke virksomheder der kan undtages statsstøttereglerne, efter i sømmene. Det er netop den langstrakte lempelse, der er ny, og som skaber usikkerhed omkring, hvordan den balanceres med intern konkurrence – for fornyet statsstøtte skal ikke underminere de nuværende markedsmekanismer og incitament. Foråret vil unægtelig byde på en europæisk debat om statsstøtte – og særligt hvordan man kan dæmme op for statsstøttens skævvridende natur.

Men Vestager lægger ikke kun op til lempede statsstøtteregler. Hun mener også, at de skal følges af flere fælles, europæiske midler, som kan fordeles mellem landene og derved hjælpe dem, der ikke har råd til statsstøtte. Kommissionen ønsker at lægge op til en ny europæisk fond gennem fælles lånoptagning. I EU går debatten om lempede statsstøtteregler derfor hånd i hånd med debatten om nye europæiske lån.

Danmark står i en svær situation, da vi historisk har været kritiske over for fælles låntagning, og da lempede statsstøtteregler potentielt kan udfordre små stater som Danmark. Dog må vi sande, at det kan blive nødvendigt at sikre strategiske investeringer for at matche de amerikanske tiltag og derved sikre den europæiske industris konkurrenceevne.

Vores udenrigsminister har ganske vist anerkendt behovet for at gense holdningen til statsstøtte i et interview med Information 11. januar. Men spørgsmålet er, om

Danmark bør gå videre endnu og overveje, om det også er i vores interesse at bakke op om en ny europæisk fond, der kan accelerere EU's grønne omstilling.